

El llenguatge

La gramàtica dels colors (III) 19/I/1970

Al costat dels noms de colors que són alhora adjectius, com blau, verd o lila, i dels que són exclusivament noms, com caqui, marró o magenta, existeix una extensa sèrie de mots que també designen colors que són exclusivament adjectius. La majoria d'ells són derivats de noms de colors, formats amb diversos sufixos. Els que provenen dels noms elementals, dels que pròpiament designen colors, com blanquinós, negrós, negrenc, grisenc, vermellenc, vermellós, rorenc, groguenc, grogós, blavós, blavenc, blavis, verdós o verdosenc, indiquen una tonalitat poc precisa: són definits dient «que tira a verd», «que tira a groc», «que tira a vermell», etc. Però en d'altres casos aquests adjectius derivats de noms de colors indiquen la mateixa tonalitat que el nom del qual provenen. Així, rosat vol dir «de color de rosa» o «rosa», i podem dir, per tant, amb el mateix valor, unes flors roses, unes flors de color de rosa o unes flors rosades, expressions que trobem alternades al Diccionari Fabra i a la Gran Enciclopèdia en les descripcions de plantes: amb els tèpals blancs, roses i liles (Fabra, «buijol»), ...i de flors roses o blanques (GEC, «herba de Sant Jordi»), ...amb flors de color de rosa (GEC, «herba prima»), ... de fulles lanceolades i de flors rosades (GEC, «herba presseguera»), ... i flors grans, rosades, purpúries o blanques (Fabra, «baldre»).

Alguns d'aquests adjectius derivats ho són de noms de colors que, com hem indicat anteriorment, no poden ells mateixos ésser usats com a adjectius: atzurat, ataronjat, porprat, purpuri o purpuri, daurat... i hi podríem afegir morat encara que el substantiu de què prové, (f1móra, no s'usi com a nom de color, i res no ens privaria tampoc d'afegir-hi formes com acarbassat o acigronat, que no figuren als nostres repertoris lexicogràfics, però obtingudes segons uns procediments de derivació normals. Disposar d'aquestes formes que admeten la flexió i poden, per tant, concordar amb el nom, és sempre un recurs que pot resultar utilíssim, si mes no, per a alternar-lo amb les altres fórmules que hem exposat. Les variades circumstàncies de cada context, com la mena de substantiu que cal modificar, l'allunyament d'aquest substantiu per interposició d'altres elements modificadors, etc., poden determinar, en cada cas, la més adequada d'aquestes diverses maneres d'indicar el color.

Albert Jané